

ბიტკოინის, როგორც ციფრული ვალუტის სამართლებრივი რეგულირების კონცეპტუალური ასპექტები

პროფ. დოქ. ზვიად გაბისონია

შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გენერალური დირექტორი

I. საკითხის დასმა

ოცდამეერთე საუკუნე ახალი გამოწვევების წინაშე აყენებს კაცობრიობას. უკვე უდავოდ ითვლება ის ფაქტი, რომ ტექნოლოგიების არნახული სისწრაფით განვითარებამ მსოფლიო მეოთხე ინდუსტრიული რევოლუციის ზღვარზე დააყენა. პირველმა ინდუსტრიულმა რევოლუციამ მრეწველობის მექანიზაციისთვის წყალი და ორთქლი გამოიყენა. მეორემ — ელექტროენერჯის საშუალებით, მასობრივი წარმოება შექმნა. მესამე რევოლუციისას, ელექტრონული და საინფორმაციო ტექნოლოგიების დახმარებით, პროცესი ავტომატიზებული გახდა. ახლა კი მეოთხე შენდება, მესამის ფუნდამენტზე, ციფრული რევოლუცია, რომელიც წინა საუკუნის შუიდან იღებს სათავეს. მის ფარგლებში ერთმანეთს რამდენიმე ტექნოლოგია ერწყმის და ფიზიკურ, ციფრულ და ბიოლოგიურ სფეროებს შორის საზღვრებს აქრობს.¹

როგორც ექსპერტები მიუთითებენ, მომავალი ტრანსფორმაცია, არა მესამე რევოლუციის გახანგრძლივება ან გაზრდა, არამედ, თავისი სისწრაფით, გაქანებითა და სისტემური ეფექტით, მეოთხე და ყველაზე გამორჩეული გადატრიალებაა. ტექნოლოგიური გარდევების ის ტემპი, რომელიც დღეს კაცობრიობას აქვს, უპრეცედენტოა. წინა ინდუსტრიულ რევოლუციებთან შედარებით, მეოთხე, წრფივად ნაცვლად ექსპონენციალური სიჩქარით ვითარდება. გარდა ამისა, იგი ყველა ქვეყანაში ცვლის აბსოლუტურად ყველა ინდუსტრიას. ამ ცვლილებების მოცულობა და სიღრმე, თავის მხრივ, გარდაქმნის წარმოების, მენეჯმენტისა და მმართველობის სისტემებს.²

მეოთხე ტექნოლოგიური რევოლუცია უშუალოდ უკავშირდება ციფრული ტექნოლოგიების განვითარებას. ციფრუ-

ლი ტექნოლოგიების განვითარებასთან და 90-იანი წლებიდან ინტერნეტის მომხმარებლების რაოდენობის მკვეთრ ზრდასთან ერთად ჩნდება ციფრული ვალუტები, რომელთა მეშვეობითაც ვირტუალურ საზოგადოებაში საქონლისა და მომსახურების გაცვლაა შესაძლებელი.³ უკვე 2000 წლიდან ევროკავშირი იწყებს „ელექტრონული ფულის ინსტიტუტების ბიზნესის“ ზედამხედველობას, თუმცა, ახალი ტიპის ვირტუალური ვალუტის ე.წ კრიპტოგრაფიული ვალუტის (როგორცაა, bitcoin) გაჩენამ 2009 წელს და მისი პოპულარობის ზრდამ ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენა ცენტრალური ბანკები. ინტენსიური კვლევის საგანი გახდა კრიპტოგრაფიული ვალუტების დეცენტრალიზებული სტრუქტურა და გადახდების განხორციელებისა და შენახვის თავისებურებები.⁴

II. ვალუტისა და ფულის სამართლებრივი დეფინიცია

იმისათვის რომ უკეთ გავერკვეთ თანამედროვე კრიპტოგრაფიულ ვალუტებში, აუცილებელია განვსაზღვროთ, თუ რა არის თავად ვალუტა და რა ფუნქციების მატარებელია იგი. უზოგადესი განმარტების მიხედვით ვალუტა (გერმ. die Währung) არის სახელმწიფოს კონსტიტუციური წესრიგით განმტკიცებული ფულადი ერთეული.

თანამედროვე საბანკო სამართალი მთლიანად უკავშირდება, ფულის, როგორც ინსტიტუტის ემისიასა და მის ბრუნვასთან დაკავშირებულ ასპექტებს. ფუნქციონალური გაგებით, ნებისმიერი საბანკო-სამართლებრივი ურთიერთობის ამოსავალი საკითხი პირდაპირ კავშირშია ფულთან და მის გარეშე ვერ იარსებებს.⁵ ამიტომ, ნებისმიერი განმარტება,

¹ Klaus Schwab, The Fourth Industrial Revolution. What It Means and How to Respond. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>. 2015. (ბოლო ნახვის თარიღი 07.07.2019)

² Klaus Schwab, Nicolas Davis, Shaping the Future of the Fourth Industrial Revolution, World Economic Forum, New York, Geneva, 2018, p. 7-8.

³ ECB, (2012): “Virtual Currency schemes. October 2012”. European central Bank, Frankfurt am Main, p. 10-11.

⁴ ნატალია ჭყონიძე, ვიორჯი ტომარაძე, ვირტუალური/კრიპტოგრაფიული ვალუტა და მისი თავისებურებები. ვირტუალური ვალუტების რეგულირება (BITCOIN-ის მაგალითზე), ჟურნ. ეკონომიკა და საბანკო საქმე, ტომი 2, N3, 2014, გვ. 46. იხ. https://www.nbg.gov.ge/uploads/journal/2014/2014_3/4.pdf (ბოლო ნახვის თარიღი 01.09.2019)

⁵ ზვიად გაბისონია. საბანკო სამართალი, მე-2 გამოც. თბ, 2017 წ., გვ. 24.

რომელიც არ უკავშირდება ფულის ინსტიტუტის სამართლებრივ პრობლემატიკას ზუსტად ვერ ასახავს საბანკო სამართლის არსს. თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აღნიშნული განმარტების მომხრეები ფულს „ფართო“ გაგებით იყენებენ და მასში აერთიანებენ არა მხოლოდ ფულად ნიშნებს (ბანკნოტებს), არამედ ელექტრონულ ფულსა და ფასიან ქაღალდებსაც.

თავად ტერმინი „ბანკი“ ისტორიულად მომდინარეობს იტალიური სიტყვიდან „Banca“, რაც გვიანი შუა საუკუნეების იტალიაში გულისხმობდა ქუჩაში მევახშეთა მიერ გამოტანილ დიდ მაგიდებს, სადაც განთავსებული იყო სხვადასხვა სახელმწიფოს ფულადი მონეტები და მიმდინარეობდა მათი აქტიური გადაცვლა. მსგავსი ინსტიტუტი არსებობდა ძველ საბერძნეთშიც, როცა ბერძენი მევახშეები აწარმოებდნენ ფულის გადაცვლას სპეციალურ დიდ მაგიდებთან, რომლებსაც „ტრაპეცა“-ს უწოდებდნენ. მოგვიანებით ტერმინი „ბანკი“ გამოყენებულ იქნა იმ ფინანსური დაწესებულებების მიმართ, რომლებიც აწარმოებდნენ არა მარტო ფულის გადაცვლას, არამედ მოსახლეობიდან საპროცენტო სარგებლის დარიცხვით ფულის მიღებასა და უფრო დიდი საპროცენტო სარგებლით მესამე პირებზე სესხების გაცემას.

საქართველოს კონსტიტუციის 95-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მიხედვით, საქართველოს ეროვნული ბანკის უფლება-მოვალეობა, საქმიანობის წესი და დამოუკიდებლობის გარანტია განისაზღვრება ორგანული კანონით.

2017 წელს საქართველოს კონსტიტუციური კანონით „საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ მოხდა საქართველოს კონსტიტუციის მასშტაბური გადასინჯვა და საქართველოს ეროვნული ბანკის სტატუსი ახალი რედაქციით ჩამოყალიბდა 68-ე მუხლში. კერძოდ, 68-ე მუხლით მოხდა საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ მანამდე არსებულ რედაქციაში უფრო მეტად ტექნიკური ხასიათის ცვლილებების შეტანა. აღნიშნული მუხლის მე-4 პუნქტით დაზუსტდა, რომ „ფულის სახელწოდება და ერთეული განისაზღვრება ორგანული კანონით“.

მიუხედავად ამისა, უნდა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ 1995 წლის 2 ოქტომბრიდან საქართველოს ტერიტორიაზე გადახდის ერთადერთი კანონიერი საშუალება, გარდა თავისუფალი ინდუსტრიული ზონების შესახებ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, ქართული ლარია.⁷ ლარი არის გადახდის ერთადერთი კანონიერი საშუალება საქართველოს ტერიტორიაზე, გარდა თავისუფალი ინდუსტრიული ზონებისა, თავისუფალი ვაჭრობის პუნქტებისა ან/და ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული შე-

მთხვევებისა. ეროვნული ბანკის მიერ მიმოქცევაში გაშვებული ან რეალიზებული ლარის ბანკნოტები და მონეტები არის ეროვნული ბანკის უპირობო ვალდებულება ნომინალური ღირებულებით, გარდა იმ ბანკნოტებისა და მონეტებისა, რომლებიც ამოღებულია მიმოქცევიდან ან/და განეკუთვნება ნუმისმატიკურ ფასეულობას.⁸

საქართველოს ტერიტორიაზე ფულის ნიშნების გამოშვების უფლებამოსილება საქართველოს ეროვნულ ბანკს გააჩნია. ასევე, ეროვნულ ბანკს აქვს ექსკლუზიური უფლება, დაამზადოს მიმოქცევის ან სხვა მიზნით, სამასხვრო ფულის ნიშნები. ეროვნული ბანკის საბჭო განსაზღვრავს და ამტკიცებს ლარის ბანკნოტებისა და მონეტების დიზაინს, შემადგენლობას და სხვა მახასიათებლებს, რის შემდეგაც იწყება ფულის ნიშნების ბეჭდვისა და მოჭრის პროცესში ჩაშვება. ქართული ფულის ნიშნები წამყვან ევროპულ ორგანიზაციებში მზადდება. საქართველოს ტერიტორიაზე მზადებული ნიშნების ტრანსპორტირებას და შემდგომ ეროვნული ბანკის საცავებში მათ შენახვას ეროვნული ბანკი უზრუნველყოფს. მოსახლეობას ფულის ნიშნები კომერციული ბანკების მეშვეობით მიეწოდება. ვალუტა ამა თუ იმ ქვეყნის ფულადი ერთეულია, რომელიც საფუძვლად უდევს ქვეყნის ფულად სისტემას. საქართველოში ასეთ ვალუტას წარმოადგენს ლარი. უცხოური ვალუტა საზღვარგარეთის ქვეყნების ფულადი ნიშნებია, როგორცაა, „დოლარი“, „იენი“, „ევრო“, „იუანი“ და ა. შ. მას საქართველოში მიმოქცევის საყოველთაო საშუალების ფუნქცია არ აქვს და არც საგადასხდელო საშუალებას წარმოადგენს. თუმცა, სამოქალაქო კოდექსი მხარეებს აძლევს შესაძლებლობას ფულადი ვალდებულება დაადგინონ უცხოურ ვალუტაში.⁹ უცხოურ ვალუტაში ფულადი ვალდებულების დადგენა დაუშვებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც აღნიშნული აკრძალულია კანონით. საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2011 წლის 7 აპრილის N24/04 ბრძანებით დამტკიცებული „საბანკო დაწესებულებებში ანგარიშების გახსნის და უცხოურ ვალუტაში ოპერაციების წარმოების შესახებ ინსტრუქციის“ მე-11 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, საქართველოს ტერიტორიაზე უცხოური ვალუტით დასაშვებია მხოლოდ შემდეგი საბანკო ოპერაციების განხორციელება: ა) ფიზიკურ პირებს შორის პირადი მიზნებით განხორციელებული გადარიცხვა, რაც არ არის დაკავშირებული ფულადი ვალდებულების შესრულებასთან; ბ) პირის საკუთარ ანგარიშებს შორის განხორციელებული გადარიცხვები; გ) იმპორტთან დაკავშირებული ოპერაცია, იმ შემთხვევაში, როდესაც მიმღები არარეზიდენტი პირია; დ) საზღვარგარეთიდან უცხოური ვალუტის ჩარიცხვის ოპერაცია; ე) ნომინალური მფლობელობის ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა ან ანგარიშიდან გადარიცხვა, რაც დაკავშირებულია საქართველოს

⁶ Hans-Peter Schwintowski, Bankrecht, München, 2004, S. 2.
⁷ სიტყვა „ლარი“, რომელიც შეირჩა ქართული ეროვნული ვალუტის ძირითადი ერთეულის სახელწოდებად, ძველი ქართული სიტყვაა და ნიშნავს ზოგადად განძს, ქონებას. სახელწოდება „ლარი“ ქართული ფულის ერთეულის დასახელებად 1991 წელს წამოაყენა აკადემიკოსმა ვ. ჩანტლაძემ მინისტრთა კაბინეტისათვის შედგენილ პროექტში.

⁸ „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ ორგანული კანონი, 24.09.2009, სსმ, 29, 12/10/2009. იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=37>.
⁹ ბესარიონ ზიძე, სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი III, მუხ. 383, გვ. 330.

ფარგლებს გარეთ ფასიანი ქაღალდების ყიდვა-გაყიდვის ოპერაციებთან; ვ) გრანტის მიღებასთან დაკავშირებული ოპერაციები „გრანტის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში; ზ) თანხის გადახდელი წარმოადგენს თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში რეგისტრირებულ საწარმოს; თ) კონვერტაცია სხვა უცხოურ ვალუტაში ან საქართველოს ერთგულ ვალუტაში; ი) საქართველოს ფარგლებს გარეთ მივლინებასთან დაკავშირებული თანხების გადარიცხვა; კ) უცხოური ვალუტით სესხის გაცემა და/ან დეპოზიტის მიღება; ლ) საკუთარ ანგარიშზე უცხოური ვალუტის შეტანა ან ანგარიშიდან უცხოური ვალუტის გატანა.

III. ციფრული და ვირტუალური ვალუტების კლასიფიკაცია

ციფრული ვალუტები ფულის განვითარების ხანგრძლივი ისტორიის თანამდროვე ეტაპია. ფულის/ვალუტის კლასიფიკაციისთვის ორი ფაქტორია მნიშვნელოვანი: იურიდიული სტატუსი და ფულის ფორმატი.¹⁰ ფორმატის მიხედვით ფული შეიძლება დაიყოს ფიზიკური და ციფრული ფორმის ფულად. ფიზიკური ფორმის მქონე ვალუტები ტრადიციულად ორ ტიპად იყოფა: რეგულირებადი ვალუტები, როგორებიცაა ცენტრალური ბანკის მიერ ემიტირებული ბანკნოტები და მონეტები, და არარეგულირებადი ე.წ. ლოკალური/კერძო ფული.

შეიძლება გამოიყოს რეგულირებადი ციფრული ვალუტები, რომელთა შორის ყველაზე გავრცელებულია კომერციული ბანკის ფული. ამავე კატეგორიას მიეკუთვნება ელექტრონული ფულიც,¹¹ რომელიც ა) წარმოადგენს მოთხოვნას მისი გამომშვების მიმართ;¹² ბ) შენახულია ელექტრონულად; გ) გამოშვებული მონეტარული სიდიდე ექვივალენტურია მიღებული ფულადი საშუალებების ოდენობისა;¹³ დ) აღიარებულია გადახდის საშუალებად გამომშვების გარდა სხვა პირების მიერ. ამგვარად, ევროპის ცენტრალური ბანკის კლასიფიკაციის შესაბამისად, „ვირტუალური ვალუტა არის არარეგულირებადი ციფრული ფულის ტიპი, რომლის გამოშვება და ჩვეულებრივ კონტროლიც ხორციელდება მათი შემქმნელების მიერ და გამოიყენება სპეციფიკური ვირტუალური საზოგადოების წევრების მიერ“.¹⁴ ვირტუალური ვალუტები ფორმითა და გამოყენების სფეროთი ძალიან ჰგავს ელექტრონულ ფულს; ამდენად, მნიშვნელო-

ვანია მათი ცალსახა გამიჯვნა. ამ მხრივ გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს იმ გარემოებას, რომ ელექტრონული ფული არის მოთხოვნა მისი გამომშვების მიმართ და მისი გამოშვება ხდება მიღებული ფულადი საშუალებების სანაცვლოდ.¹⁵

IV. ბიტკოინის, როგორც კრიპტოგრაფიული ვალუტის არსი

კრიპტოგრაფიული ვალუტებიდან მიმდინარე ეტაპზე ყველაზე წარმატებული და გავრცელებულია ბიტკოინი. მისი კრიპტოგრაფიული პროტოკოლის აღწერა პირველად გამოქვეყნდა სატოში ნაკამოტოს (Satoshi Nakamoto)¹⁶ მიერ 2008 წელს,¹⁷ ხოლო 2009 წლიდან გამოჩნდა ბიტკოინის გამოყენებისათვის საჭირო ღია პროგრამული უზრუნველყოფა, რომელმაც საფუძველი დაუდო ბიტკოინის ქსელის შექმნას. ტექნიკურად ბიტკოინი ეფუძნება ე.წ. ერთრანგიან, პირინგულ (Peer-to-Peer, P2P) ქსელს და შესაბამისად მას არ გააჩნია ცენტრალური ადმინისტრატორი. შეტყობინებების გადაცემა ხდება მონაწილიდან მონაწილეზე, თან შეტყობინების მიმღები თვითონ ხდება ამავე შეტყობინების გადამცემი ქსელის სხვა მონაწილისათვის. გარდა ამისა, გადახდები ქსელის მონაწილეებს შორის დენომინირებულია არა რომელიმე რეალურ ვალუტაში, არამედ თვით ბიტკოინებში, ამასთან ბიტკოინის ღირებულება არ არის მიბმული რომელიმე რეალურ აქტივთან ან ოფიციალურ ვალუტასთან, არამედ მისი ღირებულება სხვა ვალუტებთან მიმართ განისაზღვრება ღია ბაზარზე მოთხოვნისა და მიწოდების საფუძველზე. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ბიტკოინი წარმოადგენს დეცენტრალიზებულ ვირტუალურ ვალუტას ოფლიან სისტემით (Brito, Castillo 2013, გვ 3-4). ბიტკოინის ქსელის დეცენტრალიზაცია აქტუალურს ხდის ციფრული ვალუტის ფუნქციონირებისათვის აუცილებელი ზემოწამოვლილი მოთხოვნების შესრულებას, რომელთა შორის პირველი რიგის მნიშვნელობა აქვს ორმაგი გადახდის თავიდან აცილების მოთხოვნას.

ბიტკოინის ბუღალტერიის წარმოებისას ბლოკების ჯაჭვის ახალი დადასტურებული ბლოკის პოვნისათვის შესაბამისი მონაწილე „არაფრისგან“ იღებს ბიტკოინების ფიქსირებულ რაოდენობას. ამასთან, ზემოთ აღნიშნული გადასაწყვეტი მათემატიკური ამოცანის სირთულე პროგრამის მი-

¹⁰ ECB, (2012): „Virtual Currency schemes. October 2012“. European central Bank, Frankfurt am Main, p. 11.

¹¹ ელექტრონული ფულის მოყვანილი განსაზღვრება ეყრდნობა ელექტრონული ფულის დირექტივას (Directive 2009/110/EC (2009) პარაგრაფი 2 აბზ. 2) და საქართველოს კანონს „საგადახდო სისტემისა და საგადახდო მომსახურების შესახებ“ (მუხლი 2, „პ“ ქვეპუნქტი)

¹² საქართველოს კანონი „საგადახდო სისტემისა და საგადახდო მომსახურების შესახებ“ (მუხლი 18, პუნქტი 10)

¹³ ელექტრონული ფულის დირექტივის (Directive 2009/110/EC (2009) პარაგრაფი 2 აბზ. 2) განსაზღვრებით „არანაკლებია“.

¹⁴ ECB, (2012): „Virtual Currency schemes. October 2012“. European central Bank, Frankfurt am Main, p. 14.

¹⁵ იქვე, გვ. 16

¹⁶ როგორც ექსპერტები აღნიშნავენ, „სავარაუდოდ ეს სახელი გამოგონილია, რადგანაც მიუხედავად ბევრი მცდელობისა ვერ იქნა დადგენილი პროგრამისტის იდენტობა. მიმდინარე ეტაპზე ითვლება, რომ ეს შეიძლება პროგრამისტა ჯგუფიც იყოს, რომლის სახელიც იაპონური კონცერნების აბრევიატურით იშიფრება. Samsung TOSHIBA NAKAmichi MOTOROLA (Benjamin Wallace (2011)“. იხ. ნატალია ჭყოიძე. გიორგი ტომარაძე. ვირტუალური/კრიპტოგრაფიული ვალუტა და მისი თავისებურებები. ვირტუალური ვალუტების რეგულირება (BITCOIN-ის მაგალითზე), ჟურნ. ეკონომიკა და საბანკო საქმე, ტომი 2, N3, 2014, გვ. 44. იხ. https://www.nbg.gov.ge/uploads/journal/2014/2014_3/4.pdf (ბლოგ ნახვის თარიღი 01.09.2019)

¹⁷ Satoshi Nakamoto, Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, 2008. იხ. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

ერ ავტომატურად რეგულირდება იმგვარად, რომ საშუალოდ ყოველ 10 წუთში ნაპოვნი იქნეს ახალი ბლოკი. ამ წესის მეშვეობით ერთდროულად ორი პრობლემის გადაწყვეტა ხდება. ერთი მხრივ, მომხმარებლებს უზრუნველყოფს თავიანთი გამოთვლითი სიმძლავრეების მეტი ნაწილი გამოიყენონ ბიტკოინის ქსელისათვის, რადგანაც რაც მეტია გამოთვლითი სიმძლავრე, მით მეტია ალბათობა რომ ნაპოვნი იქნება ახალი დადასტურებული ბლოკი და მიღებული იქნება ჯილდო (ახალი ბიტკოინები). ხოლო მეორეს მხრივ, ჯაჭვის ახალი დადასტურებული ბლოკის პოვნისათვის მისაღები ბიტკოინების ფიქსირებული რაოდენობა ყოველ 4 წელიწადში ნახევრდება, შედეგად ეგზოგენურად არის განსაზღვრული მოცემულ მომენტში გამოშვებული/მოპოვებული ბიტკოინების რაოდენობა და იგი 2040 წლისათვის მიაღწევს მაქსიმალურ რაოდენობას — დაახლოებით 21 მილიონ ბიტკოინს. ნავარაუდებია, რომ ამ მომენტიდან ახალი ბლოკის პოვნისათვის ჯილდო იქნება არა ახალი ბიტკოინების გამოშვება, არამედ ნაპოვნი ბლოკში გაერთიანებული ტრანზაქციების თანხიდან მიღებული საკომისიო.¹⁸

V. ბიტკოინის საკანონმდებლო რეგულირების ცალკეული ასპექტები

დღემდე საკანონმდებლო დონეზე არც ერთი ქვეყნის იურისდიქციას ბიტკოინი ფულის ტოლფას საგადახდო საშუალებად არ უღიარებია. ბიტკოინის სამართლებრივი რეგულირება სახელმწიფოებს შორის განსხვავდება და ფრაგმენტულ ხასიათს ატარებს. რამდენიმე ქვეყანამ აღიარა ბიტკოინის გამოყენების კანონიერება (საგადასახადო დაბეგვრის და ფულის გათვთრების წინააღმდეგ კანონმდებლობის მიზნებისთვის და ა.შ.). უმრავლესმა ქვეყნებმა ან გამოაქვეყნეს გამაფრთხილებელი განცხადებები მათი გამოყენების შესახებ (მექსიკის, კენიის, საფრანგეთის, ინდოეთის, ისლანდიის, ფილიპინების, ფინეთის, ჩინეთის, მალაიზიის, სამხრეთ აფრიკის, ვიეტნამის, ინდონეზიის, კოლუმბიის, კვიპროსის, ნიგერიის, დანიის ცენტრალური ბანკები, ევროპის საბანკო მმართველობა, აშშ ფასიანი ქაღალდების კომისია, მერილენდის შტატი), ან ნაადრევად ჩათვალეს რაიმე სახის სამართლებრივი ჩარჩოების დაწესება.

ბიტკოინის რეგულირებისათვის სახელმწიფო ირჩევს რამდენიმე მიდგომას:

- ა) არაპირდაპირი რეგულირება, რაც გულისხმობს უკვე არსებულ, მოქმედ ნორმატიულ აქტებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანას;
- ბ) პირდაპირი რეგულირება, ბიტკოინის და სხვა კრიპტოვალუტის რეგულირების შესახებ სპეციალური კანონმდებლობის მიღების გზით;

გ) ბიტკოინის ყოველგვარ რეგულაციამ უარის თქმით, რაც გულისხმობს მის საქმიანობაზე და ეკონომიკურ გავლენებზე დაკვირვებასა და რეგულაციის საჭიროებაზე მსჯელობას.

შედარებისათვის მოვიყვანო რამდენიმე მაღალტექნოლოგიური ქვეყნის კანონმდებლობის მიდგომებს ბიტკოინის და სხვა კრიპტოგრაფიული ვალუტების რეგულირებასთან დაკავშირებით, რაც ნათელ წარმოდგენას მოგვცემს დღევანდელ რეალობაზე.

1. იაპონია

იაპონიამ 2017 წელს ბიტკოინი და სხვა ვირტუალური ვალუტები ჩათვალა ანგარიშსწორების ფორმად საგადასახდო მიზნებისთვის. იაპონური კანონმდებლობით, ბიტკოინთან და სხვა კრიპტოვალუტებთან დაკავშირებული ფინანსური მომსახურება ექვემდებარება სახელმწიფო ლიცენზირებას. ვირტუალურ ვალუტად მიიჩნევა ფასეულობა, რომელიც მესაკუთრის მიერ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც საგადახდო საშუალება, ასევე შეიძლება იყოს ყიდვა-გაყიდვის ობიექტიც. ის გადაეცემა მონაცემთა გაცვლის ელექტრონული სისტემების მეშვეობით. ვირტუალური ვალუტის სავაჭრო-საბირჟო მომსახურებად მიიჩნევა მათი ყიდვა-გაყიდვა, შუამავლობა, აგენტობა, დავალება, მართვა. ეს ოპერაციები იაპონური კანონმდებლობის მიხედვით მიიჩნევა „უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციის აღკვეთის“ კანონმდებლობის რეგულირებაში შემავალ საქმიანობად და მოითხოვს რეგისტრაციას იაპონიის ფინანსური მომსახურების სააგენტოში.

2. ამერიკის შეერთებული შტატები

აშშ წარმოადგენს ბიტკოინების ერთ-ერთ ყველაზე დიდ ბაზარს. 2013 წლის ოქტომბრის მდგომარეობით, ეს იყო პირველი ქვეყანა, რომლის სასამართლომაც გარკვეული განმარტებები გააკეთა ვირტუალურ ვალუტასთან დაკავშირებით.¹⁹ მოსამართლის გადაწყვეტილებით, „ბიტკოინი შესაძლებელია გამოყენებული იყოს როგორც ფული. მისი საშუალებით შესაძლებელია საქონლის ან მომსახურების შექმნა. ის შესაძლებელია ასევე გადაცვლილი იქნას ჩვეულებრივ ფულზე, როგორცაა აშშ დოლარი ... შესაბამისად, ბიტკოინი არის ვალუტა ან ფულის ფორმა და ინვესტორები, რომლებსაც სურთ ინვესტირება ჰეჯფონდ „BTCST“-ში.“²⁰

უნდა აღინიშნოს, რომ აშშ-ს სახელმწიფო ორგანოები, ფინანსური ბაზარი, საგადასახადო ორგანოები და სასამართლოები ბიტკოინის სხვადასხვაგვარად განმარტავენ და შესაბამისად ერთგვაროვანი მიდგომა არ არსებობს.

¹⁸ ECB, (2012): „Virtual Currency schemes. October 2012“. European central Bank, Frankfurt am Main, p. 23-24.

¹⁹ Paul Bohm, Bitcoins Value is decentralization, 2011, p.4
²⁰ იქვე, გვ. 6-7

ასე მაგალითად, აშშ-ს ფედერალური საგადასახადო ორგანოები ბიტკოინს განმარტავენ, როგორც საკუთრებას. აშშ სახაზინო დეპარტამენტი ბიტკოინს ახასიათებს, როგორც გაცვლის საშუალებას და ხაზს უსვამს, რომ ის არ არის ანგარიშსწორების საშუალება. აქვე მიეთითება, რომ ვირტუალური ვალუტის რეგულირებასთან დაკავშირებულ საქმიანობას არ ექვემდებარება ის გარიგებები, რომლებიც იდება არაფინანსური მიზნებისთვის და არ მოიცავს ვირტუალური ვალუტის ნომინალურ ღირებულებაზე მეტი თანხების გადაცემას, ასევე ელექტრონულ ქულებს და მსგავს ვირტუალურ სასაჩუქრე სქემებს. ასევე რეგულირება არ შეეხება ვირტუალური ვალუტის პროგრამული უზრუნველყოფის ნაწილს. აშშ საქონლის ფიზიკურებით ვაჭრობის კომისიის მიდგომით, ბიტკოინი და სხვა ვირტუალური ვალუტები წარმოადგენენ საკუთრებას – საქონელს. 2016 წლის ივლისში, აშშ კონგრესში წარდგენილი იქნა ორპარტიული ბილი, რომლის მიზანია ბლოკჩეინის ტექნოლოგიის გამოყენების რეგულირება ფინანსურ ინსტრუმენტებზე მომხმარებელთა წვდომის გაზრდა და ონლაინ კომერცია, ეკონომიკური ზრდის გაფართოვება.

აშშ სასამართლო პრაქტიკაში არაერთხელ გავსვა ხაზი სამართლებრივი რეგულირების არარსებობას და მოქმედი კანონმდებლობის ადაპტაციის პრობლემას სწრაფად მზარდ ტექნოლოგიებთან დაკავშირებით. 2014 წელს საქმეზე *United States v. Faiella, aka BTCKING, and Charlie Shrem*, სასამართლო მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ ბიტკოინი წარმოადგენს ფულს ან ფულად საშუალებას, ფულად ფორმას, ვალუტას. ანალოგიური პოზიცია დაიკავა სასამართლომ *SEC v. Shavers* საქმეზეც. 2016 წელს კი *Florida v. Espinoza* საქმეზე, სასამართლომ დაადგინა, რომ ბიტკოინი წარმოადგენს არა ფულად საშუალებას, არამედ ქონებას.

ნიუ-იორკის შტატის ფინანსური სერვისების დეპარტამენტმა 2014 წლის ივლისში გამოაქვეყნა ვირტუალური ვალუტის რეგულაციის პროექტი. ეს პირველი დოკუმენტია, რომელიც შექმნის ბიტკოინის ყოვლისმომცველ რეგულატორულ ჩარჩოს. ჩარჩო მოიცავს მომხმარებელთა უფლებების დაცვის, ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლისა და უსაფრთხოების წესებს ვირტუალური ვალუტის ბიზნესებისთვის.²¹ ახალი ტიპის ლიცენზიები (ე.წ. „BitLicenses“) დასჭირდებათ იმ პირებს, რომლებიც აწარმოებენ ისეთ საქმიანობას, როგორცაა ვირტუალური ვალუტის მიღება და გადაგზავნა/გადაცემა კლიენტების სახელით; ვირტუალური ვალუტის შენახვა და კასტოდიური მომსახურება ან კონტროლი კლიენტების სახელით; ვირტუალური ვალუტის გადაცემა როგორც რეალურ ვალუტაზე, ასევე ვირტუალურ ვალუტაზე; ვირტუალური ვალუტის გამოშვება და სხვა. ამ პროექტით ლიცენზირება არ სჭირდებათ პირებს, რომლებიც იძენენ/ფლობენ ვირტუალურ ვალუტას პირადი მიზნები-

სთვის; ვირტუალური ვალუტის მომპოვებლებს (ე.წ. მაინერებს), სავაჭრო ობიექტებს, რომლებიც ჰყიდიან საქონელს და მომსახურებას ვირტუალურ ვალუტაზე. ლიცენზიის მსურველები ვალდებული არიან მოახდინონ ყველა მომხმარებლის იდენტიფიცირება; იქონიონ რეზერვი, რომლის შესაბამისი ვირტუალური ვალუტის ფლობის უფლება ექნებათ; შეიმუშაონ და გამოაქვეყნონ მომხმარებელთა გასაჩივრების პოლიტიკა.²²

როგორც ნათლად ჩანს, ნიუ იორკის შტატში, იაპონიის მსგავსად, დადგენილია ბიტკოინის სავალდებულო ლიცენზირება და იგი მიჩნეულია გაცვლის საშუალებად ან ფასეულობად ელექტრონულ ფორმაში.²³ 2015 წელს კალიფორნიაში დაგეგმილი იყო კანონმდებლობის მიღებაც, რომელიც დააწესებდა ვირტუალური ვალუტის საქმიანობაზე ლიცენზირებას და მოთხოვნილი იქნებოდა ლიცენზიანტებისთვის მინიმალური კაპიტალის ოდენობის დაწესებაც (ფინანსური კომპანიების მსგავსად). მაგრამ კანონპროექტი უარყოფილი იქნა.

ორეგონის შტატში ცხენების რბოლაზე ბიტკოინის საშუალებით გაკეთებული ფსონები მიჩნეული იქნა კანონიერად. ნევადას შტატში კი ბიტკოინებში გაკეთებული ფსონები, რომლებიც ელექტრონულ თამაშებში განხორციელდა, მიჩნეული იქნა კანონსაწინააღმდეგოდ.

3. გერმანია

გერმანიის ფინანსთა ფედერალურმა სამინისტრომ აღიარა ბიტკოინი და უწოდებს ბიტკოინს როგორც „აღრიცხვის ერთეულს“ (units of account) და „კერძოფულს“.²⁴ ვინაიდან, გერმანიაში ვირტუალური ვალუტა არ არის ელექტრონული ფული და არც გადახდის კანონიერი საშუალება (legal tender), მაშინ ბიტკოინების გადარიცხვა უნდა განხილვებოდეს არა როგორც ფულადი სახსრების გადარიცხვა, არამედ როგორც საქონლის ტრანსფერი, რომელიც პოტენციურად უნდა დაექვემდებაროს დღგ-სა და საშემოსავლო გადასახადს.²⁵ როგორც ერთ-ერთი ცნობილი გერმანული იურიდიული ფირმის საიტზე არის მითითებულ,²⁶ ბიტკოინებთან დაკავშირებული ბიზნესი თავისი ბიზნეს მოდელიდან გამომდინარე შესაძლოა საჭიროებდეს გერმანიის ფედერალური ფინანსური ზედამხედველობის სამსახურისგან (*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (შემოკლებით – *BaFin*) ლიცენზიას, რადგან ბიტკოინი კლასიფი-

²¹ New York State Department of Financial Services 2014, Proposed New York Codes, Rules And Regulations, Title 23, Part 200

²² ნატალია ჭყიძე, გიორგი ტომარაძე, ვირტუალური/კრიპტოგრაფიული ვალუტა და მისი თავისებურებები. ვირტუალური ვალუტების რეგულირება (BIT COIN-ის მაგალითზე), ჟურნ. ეკონომიკა და საბანკო საქმე, ტომი 2, N3, 2014, გვ. 54. იხ. https://www.nbg.gov.ge/uploads/journal/2014/2014_3/4.pdf (ბოლო ნახვის თარიღი 01.09.2019)

²³ Rob Wile, New York Just Released Its Bitcoin License, And They're Going To Change The Face Of Digital Currencies In The US, 2014.

²⁴ Matt Clinch, Bitcoin recognized by Germany as 'private money', 2013.

²⁵ Paul Bohm, Bitcoins Value is decentralization, 2011.

²⁶ იხ. www.winheller.com (ბოლო ნახვის თარიღი 01.09.2019)

ცირებულია როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი, უფრო სწორად კი „აღრიცხვის ერთეული“. 2013 წლის დეკემბერში ე.წ. BaFin-მა დაადასტურა გერმანიის ფედერალური ფინანსთა სამინისტროს პოზიცია, რომ ბიტკოინი არის „აღრიცხვის ერთეული“ (Aschenbeck-Florange, 2014) და შესაბამისად არის ფინანსური ინსტრუმენტი გერმანიის საბანკო აქტის (ე.წ. „Kreditwesengesetz“) ფარგლებში. BaFin-ი განმარტავს, რომ ბიტკოინი არ არის გადახდის კანონიერი საშუალება (legal tender) და არც ელექტრონული ფული ევროპული და გერმანიის კანონმდებლობის ფარგლებში.²⁷ ამავე დროს, განმარტავს, რომ ბიტკოინით გადახდის განხორციელება და მისი მოპოვება (მაინინგი) არ არის რეგულირებადი საქმიანობა და არ საჭიროებს ლიცენზიას.²⁸ თუ ბიტკოინების ყიდვა — გაყიდვა ხდება სხვის მაგივრად კომერციული მიზნით, მაშინ ასეთი საქმიანობა საჭიროებს ლიცენზირებას გერმანიის საბანკო აქტის საფუძველზე (BaFin, 2014). ევროპის ბანკების სააგენტოს (EBA) მიერ მომხმარებლების გაფრთხილების გამოქვეყნების შემდეგ, 2014 წლის თებერვალში BaFin-მაც გამოაქვეყნა მსგავსი გაფრთხილება ვირტუალური ვალუტის მომხმარებლებისთვის.

4. ჩინეთი

2009 წლის ივნისში ჩინეთის ვაჭრობის სამინისტრომ კულტურის სამინისტროსთან ერთად გამოსცა პირველი ოფიციალური ნორმა, რომელიც არეგულირებს ვირტუალური ვალუტის გამოყენებას. ამ ნორმის მიხედვით, ვირტუალური ვალუტით, რომლის გადაცვლა რეალურ ფულზე შესაძლებელია განსაზღვრული კურსით, დასაშვებია მხოლოდ ამ ვალუტის გამომშვების ვირტუალური საქონლისა ან მომსახურების შექმნა.²⁹ ასევე, ამავე ნორმით აიკრძალა ვირტუალური ვალუტით აზარტული თამაშები და არასრულწლოვანთათვის ვირტუალური ვალუტის მიყიდვა (Ministry of Commerce of People's Republic of China, 2009). აღნიშნული ღონისძიებების მიზნებს უმეტეს წილად წარმოადგენდა იმ დროისთვის ჩინეთში არსებული ვირტუალური ვალუტა „Qc coins“, რომლის გამომშვები იყო ჩინეთის სოციალური მედიისა და თამაშობების გიგანტი Tencent.com. აღნიშნულ სექტორში დარეგისტრირებული იყო 220 მლნ მომხმარებელი,³⁰ რომელიც „Qc coin“-ებს იყენებდა არამხოლოდ ვირტუალურ სივრცეში, არამედ ცვლიდა მათ რეალურ ფულზე და ყიდულობდა რეალურ საქონელსა და მომსახურებას. აღნიშნული სექტორის დაარსებიდან მოკლე პერიოდში, (ზოგიერთის შეფასებით) მან ჩინე-

თის ნაღდი ფულის ეკონომიკის 13%-ს³¹ მიაღწია, რაც სავარაუდოდ იქნებოდა მიზეზი ჩინეთის სახელმწიფო სტრუქტურების მიერ ვირტუალური ვალუტის რეალურ ფინანსურ სექტორზე შესაძლო ზეგავლენის შეზღუდვის მიზნით შემოღებული გადაწყვეტილების მიღებისა. ვინაიდან „Qc coins“ ვირტუალური ვალუტის სექტორი იყო ცენტრალიზებული, შესაბამისად მასზე შეზღუდვების გავრცელება მარტივი იყო. სხვა სიტუაციაა ბიტკოინებთან დაკავშირებით. ამ შემთხვევაში ჩინეთის ცენტრალური ბანკისა და სხვა 5 სახელმწიფო სტრუქტურის მიერ 2013 წლის დეკემბერში გამოცხადებული მითითება ბიტკოინთან დაკავშირებით, რომელშიც აღნიშნულია, რომ ბიტკოინი არ ატარებს კანონიერი გადახდის საშუალების თვისებებს, ის არ არის ვალუტა თავისი შინაარსით; ბიტკოინი არის ვირტუალური საქონელი და არ შეიძლება გამოყენებული იქნას ბრუნვაში როგორც ვალუტა. რაც შეეხება, ბიტკოინის მომხმარებლებს, მითითების მიხედვით, მათ შეუძლიათ იყიდონ და გაყიდონ ბიტკოინი მხოლოდ თავისი რისკის ქვეშ, ხოლო ფინანსურ და საგადახდო ინსტიტუტებს ეკრძალებათ ნებისმიერი კავშირი ბიტკოინებთან. ამავე მითითებით, ბიტკოინების გამომცველების ვებგვერდები ვალდებული არიან დარეგისტრირდნენ ტელეკომუნიკაციების ბიუროში და დაექვემდებარონ ფულის გათეთრების საწინააღმდეგო მოთხოვნებს (BTC China, 2013). შეიძლება ითქვას, რომ ჩინეთის ცენტრალურ ბანკს შედარებით ლიბერალური დამოკიდებულება აქვს ბიტკოინის მიმართ (Qi, 2013), წინამორბედი Qc coin-ისგან განგანსხვავებით, რადგან აღნიშნული ვირტუალური ვალუტის კავშირი რეალურ ეკონომიკასთან დაშვებულია. გადასახადების სახელმწიფო ადმინისტრაციის მიერ გავრცელებული ინფორმაციით ვირტუალური ვალუტის ვაჭრობიდან მიღებული მოგება ჩინეთში დაექვემდებარება საშემოსავლო გადასახადს.

უნდა აღინიშნოს, რომ მეტ-ნაკლებად მსგავსი მიდგომა ბია სხვა ქვეყნებშიც. მაგალითისათვის, ფინეთი მიიჩნევს, რომ ბიტკოინი არ არის საგადახდო ინსტრუმენტი ან ვალუტა და უფრო ახლოს დგას „საქონლის“ ცნებასთან. სლოვენია მიიჩნევს რომ ბიტკოინი არ არის ფინანსური ინსტრუმენტი. კოლუმბიაში ბიტკოინი კლასიფიცირდება როგორც აქტივი. სინგაპური მიიჩნევს, რომ ბიტკოინი უფრო ფინანსური მომსახურებაა, ვიდრე ფული ან ქონება.

ევროპის ცენტრალურმა ბანკმა 2015 წელს დაადგინა, რომ ნაადრევი იყო რაიმე ფორმით ბიტკოინის საკანონმდებლო რეგულაციების შემოღება. 2016 წელს ევროპის საბანკო მმართველობამ, ევროკომისიის შეთავაზებას, რომ ბიტკოინების მიმართ გავრცელებულიყო „ფულის გათეთრების“ წინააღმდეგ არსებული ყველა ევროპული რეგულაცია, მხარი დაუჭირა და დაიწყო შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების მომზადება.

²⁷ https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Reden/Rede_180607_Bitcoin_Blockchain_Hype_p.html (ბოლო ნახვის თარიღი 01.09.2019)

²⁸ Tanja Aschenbeck-Florange, Regulation of Bitcoins in Germany: First comprehensive statement on Bitcoins by German Federal Financial Supervisory Authority (BaFin), 2014.

²⁹ Aaron Sines, Bitcoin is not Banned in China and What You Need to Know, 2014. (ბოლო ნახვის თარიღი 01.09.2019).

³⁰ People's Bank of China, PBOC Spokesperson Answers Press Questions on Current Bitcoin-Related Affairs, 2013.

³¹ <http://money.cnn.com/2013/11/18/investing/bitcoin-china>.

VI. ბიტკოინის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში

დღეის მდგომარეობით საქართველოში ბიტკოინის მარეგულირებელი კანონმდებლობა არ არსებობს.

საქართველოს კანონმდებლობა ბიტკოინსა და სხვა ვირტუალურ კრიპტოვალუტებს არ მიიჩნევს გადახდის კანონიერ საშუალებად. შესაბამისად, ის არ რეგულირდება ქართული კანონმდებლობით და არ წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული ბანკის რეგულირების სფეროს.

მიუხედავად აღნიშნულისა, 2019 წლის 28 ივნისს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ გამოაქვეყნა N201 საჯარო გადაწყვეტილება „კრიპტოაქტივის და მის მოსაპოვებლად გამოთვლითი სინქარის (სიმძლავრის) მიწოდების ოპერაციების გადასახადებით დაბეგვრის თაობაზე“, რომლის პირველი მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით, „კრიპტოაქტივი არის ციფრული აქტივი, რომლის შენახვა და გაცვლა ხორციელდება ელექტრონულად, ერთრანგიანი (დეცენტრალიზებული, Peer-to-peer) ქსელით, არ საჭიროებს სანდო შუამავალს, და ფუნქციონირებს კომპიუტერების ქსელში მომუშავე განაწილებული რეესტრის ტექნოლოგიის (Distributed ledger technology) პროგრამული უზრუნველყოფის საშუალებით, რომელიც იყენებს კრიპტოგრაფიულ მეთოდებს. კრიპტოაქტივი წარმოადგენს ღირებულების ციფრულ გამოხატულებას, მისი გამოშვება და გაცვლა ხორციელდება დეცენტრალიზებული კონსენსუსის მექანიზმით, ცენტრალური სანდო ემიტენტი და ზედამხედველი/მაკონტროლებელი ორგანოს გარეშე, ხოლო მასზე საკუთრების უფლება დასტურდება კრიპტოგრაფიული მეთოდებით.“

კრიპტოაქტივის თითოეულ ერთეულს გააჩნია საბაზრო ღირებულება, იგი შეიძლება იქნეს ემისირებული, ჰყავდეს მესაკუთრე, გადაეცეს საკუთრების უფლება სხვას და დაიყოს ნაწილებად, შესაძლებელია მისი შესყიდვა და გაყიდვა. ამავე დროს, კრიპტოაქტივი არ არის გადახდის კანონიერი საშუალება და არც ელექტრონული ფული საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

კრიპტოაქტივის მოპოვება გულისხმობს კრიპტო აქტივის პლატფორმის ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად ახალი სტრუქტურების (ბლოკების) შექმნის საქმიანობას, რომლის შედეგადაც ამ საქმიანობის განმახორციელებელი პირი (მანერი) ჯილდოვდება კრიპტო აქტივით. აღნიშნული ხორცი

ელდება ორი ძირითადი პრინციპით: მანერი თავის ბლოკში თვითონ ქმნის ახალ კრიპტოაქტივს (კონკრეტული ალგორითმის შესაბამისად) და ამ ბლოკს ადასტურებენ სხვა მანერები ან/და მანერი იღებს ჯილდოს ტრანზაქციების განმახორციელებლებისათვის. ასეთი ჯილდოს ოდენობა შეიძლება იყოს წინასწარ განსაზღვრული, გამოიანგარიშებოდეს ალგორითმით ან განისაზღვრებოდეს თავისუფალი ბაზრით. კრიპტოაქტივის მოპოვების საქმიანობა საჭიროებს სპეციფიკურ დანადგარებს ან/და პროგრამულ უზრუნველყოფას, ასევე, ინტერნეტთან წვდომას. ამ საქმიანობის სწრაფი და ეფექტური განხორციელება, სხვა ფაქტორებთან ერთად, დამოკიდებულია შესაბამის გამოთვლით სიჩქარეზე. გამოთვლითი სიჩქარე (სიმძლავრე) კი არის იმ სიმძლავრის საზომი ერთეული, რომლის მეშვეობითაც კომპიუტერი ასრულებს ოპერაციას³².

უნდა აღინიშნოს, რომ ბიტკოინის და ზოგადად ვირტუალური კრიპტოვალუტების მიმართ არსებობს რისკები, რომლიდანაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია:

ა) ვირტუალურ ვალუტებს ახასიათებს ფასების დიდი მერყეობა, რაზეც, დიდი ალბათობით, გავლენას სპეკულაციური მოლოდინები ახდენს. ამდენად, ვირტუალური ვალუტების ფასების არასტაბილურობის გამო, მათი მომხმარებლები პოტენციური ფინანსური ზარალის წინაშე შეიძლება დადგნენ;

ბ) ვირტუალური ვალუტების შემთხვევაში, არ არსებობს ცენტრალური ორგანო, რის გამოც მომხმარებელთა პრობლემების/დავების გადაჭრის პროცესი მნიშვნელოვნად იქნება გართულებული.

გ) ვირტუალური ვალუტებით ვაჭრობის მნიშვნელოვანი ნაწილი გაცვლითი პლატფორმების და ციფრული საფულეების საშუალებით ხდება, რომლებიც სხვადასხვა ქვეყანაშია შექმნილი და მათი სამართლებრივი სტატუსი რიგ შემთხვევებში გაურკვეველია. აქედან გამომდინარე, მომხმარებლები, რომლებიც ასეთ პლატფორმებს იყენებენ სხვადასხვა ოპერაციების შესასრულებლად, შესაძლოა აღმოჩნდნენ როგორც სამართლებრივი, ასევე ფინანსური რისკების წინაშე. ამასთანავე, ასეთი პლატფორმები კიბერშეტევის პოტენციური სამიზნეა.

დ) ვირტუალური ვალუტის ანონიმურობა/ფსევდო-ანონიმურობა მიმზიდველს ხდის მას არაკანონიერი საქმიანობისთვის, მათ შორის ფულის გათეთრებისთვის.

³² იხ. 2019 წლის 28 ივნისს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს N201 საჯარო გადაწყვეტილება „კრიპტოაქტივის და მის მოსაპოვებლად გამოთვლითი სინქარის (სიმძლავრის) მიწოდების ოპერაციების გადასახადებით დაბეგვრის თაობაზე“. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4601215>